

GẮN KẾT HOẠT ĐỘNG XÂY DỰNG PHÁP LUẬT VỚI THỰC HIỆN PHÁP LUẬT Ở VIỆT NAM TRONG GIAI ĐOẠN MỚI

VŨ ANH TUẤN^(*)

Ngày nhận bài: 10/02/2025 Ngày thẩm định: 20/02/2025 Ngày duyệt đăng: 20/4/2025

Tóm tắt: Gắn kết hoạt động xây dựng pháp luật với thực hiện pháp luật là yêu cầu khách quan, cấp bách trong tiến trình xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam. Để hiện thực hóa yêu cầu đó, bài viết luận chứng cơ sở lý luận và thực tiễn, đánh giá thực trạng và đề xuất một số định hướng chủ yếu nhằm nâng cao hiệu quả gắn kết giữa xây dựng pháp luật và thực hiện pháp luật ở Việt Nam trong tình hình mới.

Từ khóa: xây dựng pháp luật; thực hiện pháp luật; gắn kết xây dựng pháp luật với thực hiện pháp luật

Xây dựng pháp luật và thực hiện pháp luật là hai lĩnh vực cực kỳ quan trọng của quyền lực nhà nước, có mối quan hệ mật thiết và hỗ trợ cho nhau. Chính vì vậy, Đại hội lần thứ XIII của Đảng đã khẳng định: “gắn kết chặt chẽ giữa xây dựng pháp luật với tổ chức thi hành pháp luật” trong tiến trình xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam⁽¹⁾. Tuy nhiên, để tổ chức thực hiện hiệu lực, hiệu quả cần làm sáng tỏ cơ sở lý luận, thực tiễn và những định hướng chủ yếu nhằm tăng cường sự gắn kết giữa xây dựng pháp luật với thực hiện pháp luật ở Việt Nam trong giai đoạn mới.

1. Yêu cầu khách quan gắn kết xây dựng pháp luật với thực hiện pháp luật

Xây dựng pháp luật là toàn bộ hoạt động của các tổ chức và cá nhân được Nhà nước trao quyền, tiến hành theo trình tự, thủ tục do luật định nhằm chuyển hóa quyền lực của Nhà nước, ý chí chung của xã hội thành các hình thức chứa đựng quy phạm pháp luật theo quy định của Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật năm 2025.

Thực hiện pháp luật là tổng thể các hoạt động, hành vi của các chủ thể pháp luật (cơ quan nhà nước, tổ chức, cá nhân) tiến hành trong các giai đoạn kế tiếp nhau, có mối quan hệ chặt chẽ với nhau nhằm chuẩn bị tiền đề, điều kiện để đưa pháp luật vào cuộc sống, biến pháp luật từ hình thức văn bản thành pháp luật trong hành động của các chủ thể. Vì vậy, thực hiện pháp luật là bước tiếp theo của xây dựng pháp luật,

^(*) TS, Học viện Chính trị khu vực III, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

là cách thức hiện thực hóa pháp luật trong đời sống xã hội.

Từ phương diện lý luận và thực tiễn cho thấy, yêu cầu gắn kết chặt chẽ hoạt động xây dựng pháp luật với thực hiện pháp luật bắt nguồn từ những lý do sau:

Thứ nhất, xây dựng pháp luật và thực hiện pháp luật là hai giai đoạn khác nhau trong cơ chế điều chỉnh của pháp luật, có chung nguồn gốc và mục đích là thể hiện và thực thi quyền lực nhà nước, ý chí, lợi ích chung của toàn xã hội. Do đó, xây dựng pháp luật và thực hiện pháp luật có mối quan hệ mật thiết, tương trợ lẫn nhau như tiền đề và điều kiện của nhau. Không có xây dựng pháp luật sẽ không có thực hiện pháp luật, thực hiện pháp luật là điều kiện để hiện thực hóa mục đích của xây dựng pháp luật.

Thứ hai, gắn kết chặt chẽ giữa xây dựng pháp luật và thực hiện pháp luật nhằm bảo đảm tính nhất quán, đồng bộ, hạn chế tối đa mâu thuẫn, xung đột, bất khả thi của toàn bộ quy trình điều chỉnh của pháp luật. Bằng cách đó, tính đồng bộ, nhất quán, khả thi của pháp luật không chỉ thể hiện ở trạng thái “tĩnh” (pháp luật thực định), mà còn ở trạng thái “động” của pháp luật (pháp luật trong hành động). Để đạt được mục đích này, đòi hỏi xây dựng pháp luật và thực hiện pháp luật phải bảo đảm tính nhất quán, đồng bộ, khả thi và hiệu quả trong cuộc sống.

Thứ ba, pháp luật được tạo ra là để phụng sự con người, như C.Mác đã khẳng định: dưới chế độ dân chủ, không phải con người tồn tại vì luật pháp, mà luật pháp tồn tại vì con người⁽²⁾. Vì vậy, con người không chỉ tạo ra pháp luật tốt, mà còn phải tổ chức thực hiện pháp luật kịp thời, đồng bộ, hiệu lực, hiệu quả. Điều này đòi hỏi phải gắn kết xây dựng pháp luật và thực hiện pháp luật chặt chẽ, thông suốt, khoa học và pháp chế. Ở Việt Nam, mục tiêu cuối cùng của xây dựng pháp luật và thực

hiện pháp luật là bảo đảm quyền con người, quyền công dân tốt hơn.

Thứ tư, gắn kết chặt chẽ giữa xây dựng pháp luật và thực hiện pháp luật còn nhằm nâng cao trách nhiệm và năng lực của các cơ quan, tổ chức, cá nhân trong xây dựng và thực hiện pháp luật; tạo sự hỗ trợ và giám sát của xã hội đối với hoạt động xây dựng pháp luật và thực hiện pháp luật. Đây cũng là điều kiện, tiền đề để đánh giá tác động của pháp luật trước, trong và sau điều chỉnh các quan hệ xã hội; rà soát, bãi bỏ các quy định pháp luật có sơ hở, bất cập hoặc có nội dung mâu thuẫn, sửa đổi, bổ sung nhằm hoàn thiện hệ thống pháp luật.

Thứ năm, gắn kết chặt chẽ giữa xây dựng pháp luật và thực hiện pháp luật để thực hiện quan điểm chỉ đạo của Đảng đối với sự nghiệp xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam. Tiếp tục cụ thể hóa quan điểm của Đảng tại Đại hội lần thứ XIII, Nghị quyết số 27-NQ/TW ngày 09/11/2022 của Hội nghị lần thứ 6 Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII “về tiếp tục xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam trong giai đoạn mới” đã khẳng định: “Đổi mới cơ chế thi hành pháp luật, gắn kết chặt chẽ giữa xây dựng pháp luật với thực hiện pháp luật, bảo đảm pháp luật được thực hiện công bằng, nghiêm minh, nhất quán, kịp thời, hiệu lực, hiệu quả”.

2. Thực trạng gắn kết xây dựng pháp luật với thực hiện pháp luật ở Việt Nam

Trước hết, nhìn tổng thể, hoạt động xây dựng pháp luật và tổ chức thực hiện pháp luật đã có nhiều đổi mới theo hướng gắn kết nhiều hơn, được thể hiện cụ thể trong các công đoạn của quy trình xây dựng pháp luật và các giai đoạn của tổ chức thực hiện pháp luật. Trong đó, sự nỗ lực và kết quả của xây dựng pháp luật trong thời gian qua có ý nghĩa chính trị - pháp lý to lớn. Quốc hội khóa XIV (2016 - 2021) đã thông qua 72 luật, 18 nghị quyết có quy phạm pháp luật, 02

pháp lệnh, trong đó, lĩnh vực kinh tế - xã hội chiếm tỷ lệ lớn nhất (23%)⁽³⁾, có những đạo luật giữ vị trí, vai trò quan trọng trong hệ thống pháp luật, như các luật hiện hành về tổ chức bộ máy, về thể chế kinh tế thị trường, về công chức, công vụ,... Trên cơ sở đó, hoạt động lập quy của Chính phủ và chính quyền địa phương các cấp cũng có nhiều chuyển biến tích cực về số lượng và chất lượng nhằm chi tiết hóa và hướng dẫn tổ chức thực hiện kết quả lập pháp.

Đến Quốc hội khóa XV, chỉ tính trong Kỳ họp thứ 8, Quốc hội đã biểu quyết thông qua 18 luật với tỷ lệ tán thành cao; xem xét, thông qua 21 nghị quyết, trong đó, có 04 nghị quyết quy phạm pháp luật; cho ý kiến đối với 10 dự án luật⁽⁴⁾. Những nỗ lực trên lĩnh vực lập pháp đã tạo đà cho hoạt động thực hiện pháp luật có nhiều đổi mới từ khâu phổ biến pháp luật, xây dựng kế hoạch triển khai, phân công và phối hợp thực hiện nhiệm vụ đến công tác đôn đốc, kiểm tra, sơ kết, tổng kết thực hiện pháp luật. Điều này tạo chuyển biến tích cực trong mối quan hệ gắn kết giữa xây dựng pháp luật và thực hiện pháp luật như Nghị quyết số 27-NQ/TW đã đánh giá: “Hệ thống pháp luật đã được hoàn thiện một bước cơ bản; vai trò của pháp luật và việc thực thi pháp luật được chú trọng trong tổ chức, hoạt động của Nhà nước và xã hội”. Đặc biệt, Ủy ban Thường vụ Quốc hội khóa XV đã tổ chức Hội nghị toàn quốc lần thứ nhất ngày 06/9/2023 triển khai luật, nghị quyết của Quốc hội khóa XV theo hình thức trực tiếp và trực tuyến trên toàn quốc, tập trung đánh giá về công tác triển khai đối với 52 luật, nghị quyết (23 luật, 29 nghị quyết) trong đó, có 15 luật, 21 nghị quyết được thông qua từ đầu nhiệm kỳ cho đến trước Kỳ họp thứ 5 và 08 luật, 08 nghị quyết được thông qua tại Kỳ họp thứ 5⁽⁵⁾. Đây là hoạt động chưa có tiền lệ, có ý nghĩa rất quan trọng nhằm tăng cường sự gắn kết chặt chẽ giữa công tác xây dựng pháp luật với thực

hiện pháp luật, thực hiện chức năng giám sát của Quốc hội đối với công tác tổ chức thực hiện pháp luật.

Bên cạnh những nỗ lực đổi mới như vậy, mối quan hệ giữa xây dựng pháp luật với thực hiện pháp luật vẫn còn những hạn chế, bất cập. Đại hội lần thứ XIII của Đảng đánh giá: “Hệ thống pháp luật còn một số quy định chưa thống nhất, chưa đáp ứng kịp thời yêu cầu thực tiễn. Chấp hành pháp luật nhìn chung chưa nghiêm, kỷ cương phép nước có nơi, có lúc còn bị xem nhẹ, xử lý vi phạm pháp luật chưa kịp thời, chế tài xử lý chưa đủ sức răn đe”⁽⁶⁾. Nguyên nhân chủ yếu của tình trạng này là mối quan hệ giữa xây dựng pháp luật và tổ chức thực hiện pháp luật còn lỏng lẻo, chưa tương hỗ, tạo tiền đề cho nhau, thậm chí, còn làm suy yếu lẫn nhau, làm giảm sút hiệu lực, hiệu quả của pháp luật trong thực tiễn. *Một số biểu hiện cụ thể:*

- *Về hoạt động xây dựng pháp luật*, phát biểu khai mạc Kỳ họp thứ 8, Quốc hội khóa XV, Tổng Bí thư Tô Lâm đã chỉ ra: “Chất lượng xây dựng, hoàn thiện pháp luật chưa đáp ứng nhu cầu của thực tiễn, một số luật mới ban hành đã phải sửa đổi, các quy định chưa thực sự đồng bộ, còn chông chéo, nhiều quy định còn khó khăn, cản trở việc thực thi, gây thất thoát, tham nhũng, lãng phí các nguồn lực, chưa tạo môi trường thực sự thuận lợi để thu hút các nguồn lực của các nhà đầu tư trong và ngoài nước, khơi thông nguồn lực ở trong dân...”⁽⁷⁾. Trong đó, tình trạng mâu thuẫn, chông chéo, thiếu nhất quán, thiếu đồng bộ, tính khả thi thấp của hệ thống pháp luật là nguyên nhân trực tiếp, lớn nhất ảnh hưởng tới hiệu lực, hiệu quả của thực hiện pháp luật. Thực tế cho thấy, không ít văn bản quy phạm pháp luật xa rời thực tiễn cuộc sống, phản ánh ý chí chủ quan của một số chủ thể xây dựng pháp luật, hoặc thiếu cơ sở khoa học nên không phù hợp với thực tiễn, dẫn đến phải sửa đổi nhanh chóng, gây lãng phí nguồn lực và niềm tin của xã hội, điển hình cho trường hợp này là Nghị định

số 153/2020/NĐ-CP ngày 31/12/2020 của Chính phủ “Quy định về chào bán, giao dịch trái phiếu doanh nghiệp riêng lẻ tại thị trường trong nước và chào bán trái phiếu doanh nghiệp ra thị trường quốc tế” bị thay thế bởi Nghị định mới chỉ sau 06 tháng; Nghị định số 27/2022/NĐ-CP ngày 19/4/2022 của Chính phủ “quy định cơ chế quản lý, tổ chức thực hiện các chương trình mục tiêu quốc gia” bị sửa đổi chỉ sau hơn 01 năm.

Đặc biệt, có văn bản quy phạm pháp luật là con đẻ của tình trạng lợi ích nhóm, lợi ích cục bộ, của quyền lực nhà nước không được kiểm soát đã cản trở việc thực hiện pháp luật hiệu quả, gây hại lớn cho xã hội. Đó là cơ sở thực tiễn để Bộ Chính trị ban hành Quy định số 178-QĐ/TW ngày 27/6/2024 “về kiểm soát quyền lực, phòng, chống tham nhũng, tiêu cực trong công tác xây dựng pháp luật”. Hoạt động xây dựng pháp luật chậm đổi mới về quy trình, vi phạm pháp luật trong xây dựng pháp luật vẫn tồn tại. Đội ngũ cán bộ, công chức trong các cơ quan xây dựng pháp luật không thiếu về số lượng nhưng bất cập về cơ cấu, một bộ phận không nhỏ có phẩm chất đạo đức, năng lực chuyên môn, nghiệp vụ không đáp ứng được yêu cầu, nhiệm vụ. Theo Báo cáo của Chính phủ năm 2024, các bộ, cơ quan ngang bộ thuộc Chính phủ, cơ quan thuộc Chính phủ có 4.681 người làm công tác xây dựng pháp luật và chỉ có 1.201 cán bộ pháp chế chuyên trách. Tại địa phương có 2.916 cán bộ và chỉ có 515 cán bộ làm công tác chuyên trách nên ảnh hưởng đến tiến độ và chất lượng ban hành văn bản quy phạm pháp luật⁽⁸⁾.

- *Về hoạt động thực hiện pháp luật*, trước hết, việc triển khai tổ chức thực hiện pháp luật chưa kịp thời, hiệu quả chưa cao. Công tác phổ biến, giáo dục pháp luật chưa thường xuyên, chậm đổi mới hình thức, phương pháp, nội dung phù hợp với đối tượng, hoàn cảnh nên hiệu quả còn thấp. Tình trạng chậm ban hành các văn bản quy định chi tiết và hướng dẫn tiếp tục tồn tại ảnh hưởng không nhỏ tới tính kịp thời, đồng bộ, hiệu lực của thực hiện pháp luật trong phạm vi cả nước.

Nhận thức và thực thi pháp luật chưa thống nhất, cơ chế phân công, phối hợp và kiểm soát giữa các cơ quan nhà nước trong thực hiện pháp luật còn nhiều bất cập. Ý thức chấp hành và sử dụng pháp luật của người dân còn hạn chế, vi phạm pháp luật chưa được kiểm chế. Công tác kiểm tra, đánh giá việc tổ chức thực hiện pháp luật, tổng kết thực tiễn để rút kinh nghiệm cho hoạch định chính sách, pháp luật chưa được chú trọng và còn hình thức. Sau rất nhiều năm, lần đầu tiên Quốc hội mới tổ chức được hội nghị toàn quốc triển khai các luật, nghị quyết của Quốc hội khóa XV cho thấy sự chậm trễ đáng kể, phản ánh mức độ gắn kết giữa xây dựng pháp luật với thực hiện pháp luật chưa tốt. Đặc biệt, chi phí cho thực hiện pháp luật trong xã hội còn cao. Theo Ngân hàng thế giới, chi phí tuân thủ pháp luật bình quân cho doanh nghiệp ở Việt Nam chiếm 20% - 30% lợi nhuận. Trong khi đó, tại Singapore, con số này chỉ là 5% - 10%⁽⁹⁾. Mức độ tiếp cận pháp luật của người dân, doanh nghiệp còn hạn chế,... Những hạn chế, bất cập này khá phổ biến, đã tồn tại trong một thời gian dài, mặc dù được yêu cầu khắc phục kịp thời trong các nhiệm kỳ của Đảng, Quốc hội và Chính phủ trước đây nhưng đến nay vẫn tồn tại. Tình trạng này đã phản ánh khá rõ mức độ gắn kết giữa hoạt động xây dựng pháp luật và thực hiện pháp luật chưa đáp ứng được yêu cầu nâng cao hiệu lực, hiệu quả của pháp luật trong tiến trình xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam trong tình hình mới.

3. Những định hướng chủ yếu gắn kết chặt chẽ xây dựng pháp luật với thực hiện pháp luật ở Việt Nam trong giai đoạn mới

Thứ nhất, tiếp tục đổi mới tư duy về xây dựng pháp luật và thực hiện pháp luật

Trong tình hình mới, thể chế pháp luật phải được xây dựng cơ bản đầy đủ, đồng bộ với tư duy mới, phù hợp với thực tiễn

và tổ chức thực hiện nghiêm túc, hiệu quả; cải cách bộ máy chính quyền các cấp, xây dựng nhà nước kiến tạo phát triển, liêm chính, hành động là nền tảng. Theo yêu cầu đó, xây dựng pháp luật phải xuất phát và đáp ứng đòi hỏi của thực tiễn xã hội, lấy hiệu lực, hiệu quả của thực hiện pháp luật làm mục tiêu và cơ sở đánh giá chất lượng xây dựng pháp luật. Muốn vậy, công tác sơ kết, tổng kết thực tiễn thực hiện pháp luật phải trở thành cơ sở, yêu cầu cho hoạt động xây dựng pháp luật chứ không phải ý muốn, nhận thức chủ quan của nhà làm luật. Cần xóa bỏ tư duy sai lầm trong một thời gian dài là Nhà nước phải quản lý xã hội bằng pháp luật càng nhiều càng tốt, dẫn đến tình trạng “không quản được thì cấm”. Đổi mới tư duy trong phân cấp, phân quyền quản lý nhà nước theo hướng: việc gì người dân và doanh nghiệp làm tốt thì Nhà nước không cần làm; việc gì cấp dưới đã làm thì cấp trên không có chức năng tương ứng; cùng một nhiệm vụ không giao cho nhiều cơ quan và cơ quan nào làm tốt sẽ giao cho cơ quan đó. Đây chính là tư duy đúng để nâng cao hiệu lực, hiệu quả gắn kết hoạt động xây dựng pháp luật với thực hiện pháp luật.

Gắn kết chặt chẽ xây dựng pháp luật với tổ chức thực hiện pháp luật phải tiếp tục cải tiến quy trình xây dựng pháp luật theo phương châm gọn, thông thoáng, tiện lợi nhưng vẫn bảo đảm nguyên tắc khoa học và pháp chế, đáp ứng thực hiện mục tiêu xây dựng và hoàn thiện pháp luật đến năm 2030, định hướng đến năm 2045. Theo đó, cần tiếp tục rà soát các quy định của Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật hiện hành và các nghị định quy định chi tiết, các thông tư hướng dẫn thực hiện Luật có liên quan. Cụ thể, Luật Ban hành Văn bản quy phạm pháp luật năm 2015 (sửa đổi, bổ sung năm 2020) đã được thay thế bằng Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật năm 2025, có nhiều điểm mới song, sắp tới

cũng cần được điều chỉnh về thẩm quyền ban hành văn bản quy phạm pháp luật của chính quyền địa phương cho phù hợp với chủ trương sáp nhập đơn vị hành chính (giải thể chính quyền cấp huyện; cấp xã và tương đương có quy mô lớn...).

Đồng thời, gắn kết chặt chẽ xây dựng pháp luật và thực hiện pháp luật phải được đặt trong tổng thể Chiến lược xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa, gắn với cải cách hành chính nhà nước và cải cách tư pháp, bảo đảm tính tổng thể, đồng bộ và thúc đẩy lập pháp, hành pháp, tư pháp. Tiếp tục phát huy tinh thần đổi mới, sáng tạo gắn với kỷ luật, kỷ cương, trách nhiệm của từng cơ quan, cá nhân, nhất là trách nhiệm của người đứng đầu. Đổi mới cơ chế huy động sự tham gia rộng rãi, hiệu quả của các chuyên gia, nhà khoa học, người làm công tác thực tiễn trong quá trình xây dựng pháp luật và thực hiện pháp luật.

Thứ hai, kiện toàn và phát triển nguồn nhân lực của các cơ quan xây dựng pháp luật và thực hiện pháp luật đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ mới

Đội ngũ cán bộ, công chức là nhân tố quan trọng, quyết định chất lượng của hoạt động xây dựng pháp luật và thực hiện pháp luật. Củng cố và nâng cao chất lượng nhân lực của các cơ quan xây dựng pháp luật và tổ chức thực hiện pháp luật là điều kiện quan trọng để gắn kết chặt chẽ hoạt động xây dựng pháp luật với tổ chức thực hiện pháp luật. Về nguyên tắc, yêu cầu này liên quan đến toàn bộ quy trình công tác cán bộ, từ quy hoạch, tuyển dụng, bố trí, đánh giá, đề bạt, luân chuyển đến đào tạo, bồi dưỡng, khen thưởng, kỷ luật,... Trong đó, năng lực chuyên môn, nghiệp vụ, phẩm chất đạo đức của nhà làm luật và thi hành luật là cốt yếu, cần thiết để chống lại tình trạng quyền lực không được kiểm soát, tham nhũng, lãng phí, lợi ích nhóm và những tiêu cực khác

trong hoạt động xây dựng pháp luật và tổ chức thực hiện pháp luật. Thực chất, đây là yêu cầu của kiểm soát quyền lực nhà nước trong xây dựng và thực thi chính sách, pháp luật ở Việt Nam theo yêu cầu của Quy định số 178-QĐ/TW.

Thứ ba, tăng cường theo dõi, giám sát và phản biện xã hội trong hoạt động xây dựng pháp luật và thực hiện pháp luật

Xây dựng pháp luật và tổ chức thực hiện pháp luật là hoạt động quyền lực nhà nước trọng yếu nên cần được tổ chức thực thi nghiêm chỉnh, tuân thủ hiến pháp và pháp luật. Vì vậy, công tác theo dõi, giám sát và phản biện xã hội trong xây dựng pháp luật và thực hiện pháp luật là yêu cầu khách quan nhằm kiểm soát quyền lực, phòng, chống tham nhũng, lãng phí, lợi ích nhóm. Đây cũng là điều kiện quan trọng để thực hiện gắn kết chặt chẽ xây dựng pháp luật với tổ chức thực hiện pháp luật theo yêu cầu xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam trong giai đoạn mới.

Tuy nhiên, thời gian qua, “Giám sát, phản biện xã hội trong xây dựng và thực thi pháp luật, chính sách hiệu quả chưa cao... việc giám sát chưa chặt chẽ, chi phí tuân thủ pháp luật còn cao”⁽¹⁰⁾. Những biểu hiện này kéo dài trong nhiều năm chưa được khắc phục triệt để, làm suy giảm hiệu lực, hiệu quả của pháp luật và lòng tin của nhân dân đối với pháp luật. Những hạn chế, khiếm khuyết này cần được khắc phục theo hướng: (1) Nghiên cứu sửa đổi, bổ sung, ban hành mới một số văn bản nhằm tăng cường sự lãnh đạo của Đảng trong công tác tổ chức thực hiện pháp luật gắn với xây dựng, hoàn thiện hệ thống pháp luật. Ban Chấp hành Trung ương Đảng cần kịp thời ban hành Nghị quyết về Chiến lược xây dựng, hoàn thiện pháp luật và tổ chức thực hiện pháp luật. Đồng thời,

tiếp tục rà soát, sửa đổi, bổ sung, thay thế một số văn bản của Đảng có nội dung định hướng, chỉ đạo vấn đề liên quan đến tổ chức thực hiện pháp luật; (2) Nghiên cứu, hoàn thiện thể chế về tổ chức thực hiện pháp luật. Cần sớm xây dựng và ban hành Luật về tổ chức thi hành pháp luật, tạo cơ sở pháp lý cao nhất để nâng cao hiệu quả của công tác tổ chức thực hiện pháp luật. Trong đó, phải xác định rõ ràng, hợp lý địa vị pháp lý của từng chủ thể, các nguyên tắc, nội dung, phương thức tổ chức thực hiện pháp luật, trách nhiệm pháp lý và chế tài đối với vi phạm pháp luật về thực hiện pháp luật...; (3) Tăng cường, củng cố các thiết chế và điều kiện bảo đảm thực hiện pháp luật. Trước hết, nâng cao vai trò của người dân trong theo dõi, giám sát việc thực hiện xây dựng pháp luật và thực hiện pháp luật bằng nhiều hình thức thuận lợi, thực chất, hiệu quả. Cần sớm xây dựng và ban hành pháp luật về phản biện, giám sát xã hội, tạo cơ sở pháp lý cao nhất cho người dân, doanh nghiệp, tổ chức xã hội tham gia phản biện, giám sát hoạt động xây dựng pháp luật và thực hiện pháp luật. Đồng thời, tiếp tục kiện toàn và đổi mới về tổ chức, biên chế, cơ chế phân công, phối hợp và kiểm soát lẫn nhau, đầu tư điều kiện vật chất, công nghệ hiện đại (công nghệ số, áp dụng trí tuệ nhân tạo...) cho hoạt động của các cơ quan xây dựng pháp luật và thực hiện pháp luật theo hướng tinh gọn, hợp lý, hoạt động hiệu lực, hiệu quả.

Thứ tư, tăng cường công tác tổng kết thực tiễn về sự gắn kết xây dựng pháp luật với thực hiện pháp luật

Thực tiễn đời sống pháp luật chính là môi trường thử thách, là cơ sở đánh giá hiệu lực, hiệu quả của pháp luật. Vì vậy, chú trọng công tác sơ kết, tổng kết việc thực hiện đời sống pháp luật thường xuyên, nghiêm túc là cơ sở để rút kinh nghiệm, khắc phục tình trạng một bộ phận pháp luật xa rời hoặc chậm đi vào cuộc sống,

không đáp ứng kịp thời yêu cầu của thực tiễn đất nước, địa phương, ngành. Theo đó, tổng kết thực tiễn về xây dựng pháp luật và tổ chức thực hiện pháp luật không chỉ rút kinh nghiệm, phát hiện những vấn đề cần xử lý, mà còn hỗ trợ các cơ quan, đơn vị khác thực hiện tốt chức năng, thẩm quyền. Hoạt động xây dựng pháp luật phải bảo đảm pháp luật sau khi ban hành sẽ tạo thuận lợi để tổ chức thực hiện pháp luật. Muốn vậy, tổng kết thực tiễn xây dựng pháp luật phải hướng đến mục tiêu phát hiện vấn đề, tìm nguyên nhân và hướng khắc phục những hạn chế, bất cập của thực hiện pháp luật, tạo điều kiện để hoạt động tổ chức thực hiện pháp luật thuận lợi, hiệu lực, hiệu quả. Về phía mình, hoạt động thực hiện pháp luật phải có phản hồi, kiến nghị với xây dựng pháp luật về những vấn đề phát sinh trong quá trình đưa pháp luật vào cuộc sống. Làm được điều này chính là tạo ra sự gắn kết khách quan, chặt chẽ giữa hoạt động xây dựng pháp luật và thực hiện pháp luật, tạo tiền đề thuận lợi cho pháp luật nâng cao vai trò của mình theo yêu cầu xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam trong tiến trình đổi mới đất nước.

Tóm lại, gắn kết chặt chẽ xây dựng pháp luật với thực hiện pháp luật là yêu cầu khách quan, cấp bách nhằm nâng cao hiệu lực, hiệu quả vai trò của pháp luật trong sự nghiệp đổi mới ở Việt Nam. Đây là một trong những quan điểm mấu chốt của tiến trình xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam

trong giai đoạn mới. Để thực hiện nhất quán và hiệu quả quan điểm này, cần nhận thức thấu đáo mối quan hệ biện chứng giữa xây dựng pháp luật với thực hiện pháp luật, đồng thời, xác lập và tổ chức thực hiện hiệu quả các giải pháp, nhưng phải bảo đảm phù hợp với điều kiện của đất nước, từng lĩnh vực và mỗi địa phương □

(1) và (6) Đảng cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, t.I, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2021, tr.179 và 89

(2) C.Mác và Ph.Ăngghen, *Toàn tập*, t.1, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2002, tr.350

(3) và (4) Cổng thông tin điện tử Quốc hội, *Công tác lập pháp của Quốc hội khóa XIV*, <https://quochoi.vn/pages/tim-kiem.aspx?ItemID=53545> (truy cập ngày 16/02/2025)

(5) Cổng Thông tin điện tử Quốc hội, *Tổng thuật trực tiếp sáng 06/9: Hội nghị toàn quốc lần thứ nhất triển khai luật, nghị quyết của Quốc hội khóa XV*, <https://quochoi.vn>, ngày 06/9/2023

(7) Báo điện tử Chính phủ, *Toàn văn: Phát biểu của Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm tại Phiên Khai mạc Kỳ họp thứ 8, Quốc hội khóa XV*, <https://xaydungchinhhsach.chinhphu.vn>, ngày 21/10/2024

(8) Cổng thông tin điện tử Quốc hội, *Khắc phục tình trạng nợ đọng, chậm ban hành văn bản quy định chi tiết*, <https://quochoi.vn>, ngày 29/10/2024

(9) Báo Kiểm toán, *Chi phí tuân thủ pháp luật*, <http://baokiemtoan.vn>, ngày 28/3/2024

(10) Đảng cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, t.II, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2021, tr.75-76